

Advies Flora en faunawet en Natuur- beschermingswet voor het nieuwe landgoed aan de Vanenburgallee bij Putten

**In opdracht van:
SRO
Arnhem**

**AD.ECO ecologisch onderzoek- en adviesbureau
Ir. G. Nijland**

Advies Flora en faunawet en Natuur- beschermingswet voor het nieuwe landgoed aan de Vanenburgallee bij Putten

Inhoud:

- 1 Inleiding**
- 2 Gegevens flora en fauna**
- 3 Kenschets gebied**
- 4 Natuurwaarden**
- 5 Conclusies**
- 6 Bronnen**

augustus 2011

**AD.ECO ecologisch onderzoek- en adviesbureau
Ir. G. Nijland
Tolweg 8, 7991 TC Geeuwenbrug
Tel: 0521 345635, Mobiel 06 14287568
E-mail mail@ad-eco.nl, www.ad-eco.nl**

Advies Flora en faunawet en Natuurbeschermingswet voor het nieuwe landgoed aan de Vanenburgallee bij Putten

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Ten westen van Putten ligt een boerderij met landerijen die men wil omzetten in een landgoed. Voor elk plan is het noodzakelijk dit te toetsen aan de Flora en faunawet en de natuurbeschermingswet, wat in dit advies gebeurt.

1.2 Wetgeving

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 van de Europese Unie is hiermee in de nationale wetgeving verwerkt.

Volgens de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde planten te verwijderen of te beschadigen (artikel 8), beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen (artikel 9) of opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen (artikel 11). Ook het rapen of beschadigen van eieren van beschermde dieren is verboden (artikel 12).

In aanvulling op de bestemmingsplanprocedure moet voor de uitvoering van alle ruimtelijke plannen worden onderzocht welke natuurwaarden aanwezig zijn en of er verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zullen worden overtreden.

Dit rapport beschrijft de resultaten en conclusies van dit onderzoek voor het nieuwe landgoed aan de Vanenburgallee te Putten.

Daarnaast is een afweging gemaakt over de haalbaarheid van de benodigde ontheffingen. Als aan de voorwaarden voor de verlening van die ontheffingen kan worden voldaan, moet in een volgend stadium een ontheffingsaanvraag worden ingediend bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I).

*Zorgplicht

Op alle in het wild voorkomende planten- en diersoorten, ongeacht of deze beschermd of vrijgesteld zijn of als een ontheffing is verkregen, is de zorgplicht van toepassing.

De zorgplicht gebiedt ieder om voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren. Handelingen met nadelige gevolgen moeten zoveel mogelijk achterwege gelaten worden of er moeten maatregelen worden getroffen om nadelige gevolgen te voorkomen of beperken.

*Soortenbescherming

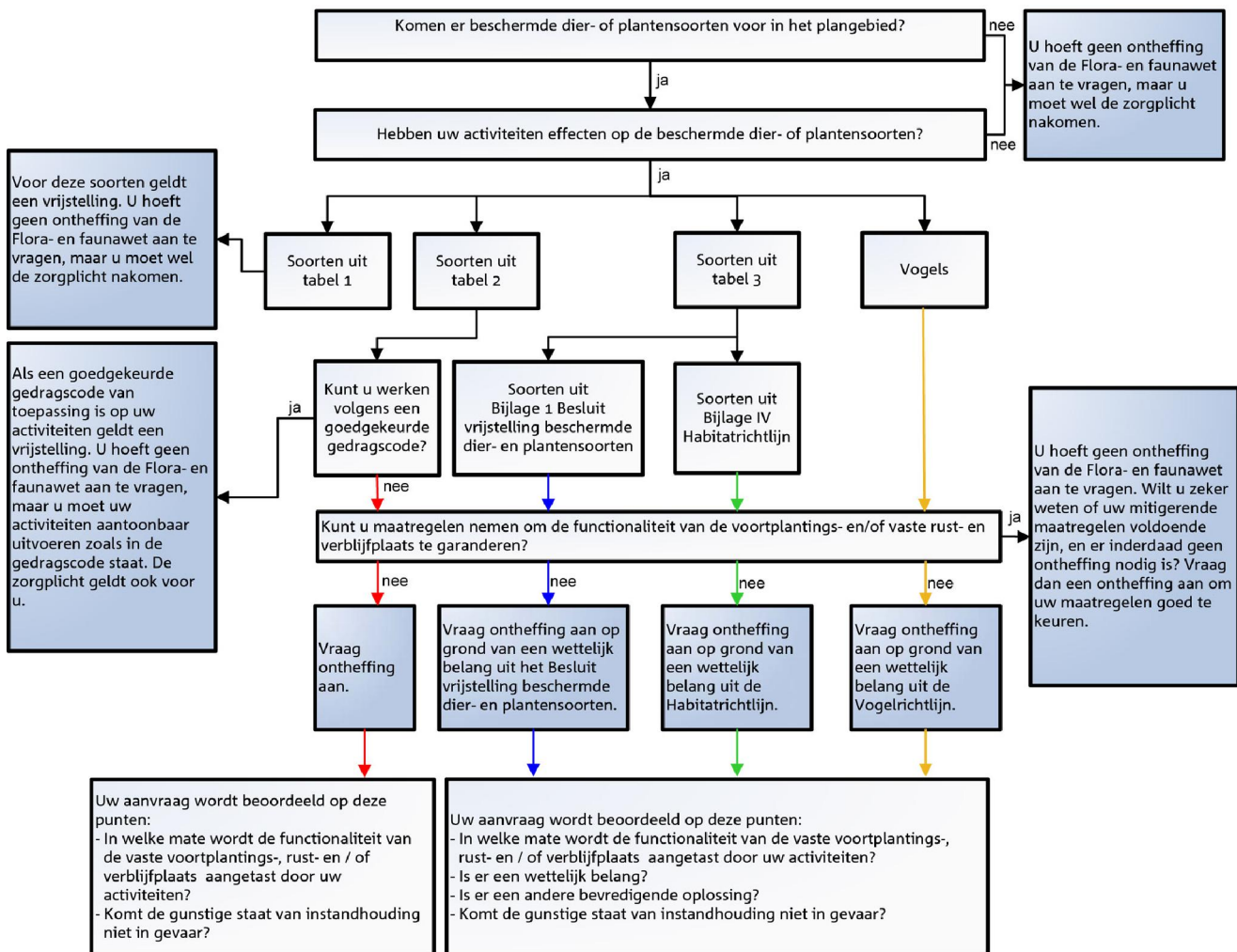
In een AMvB ex artikel 75 van de Flora- en faunawet (25 oktober 2004) is een driedeling gemaakt voor het beschermingsniveau van planten- en diersoorten.

In de AMvB is een lijst opgenomen van licht beschermde soorten (tabel 1). Dit zijn algemene soorten, waarvoor de goede staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling. Hiervoor hoeft sinds 25 oktober 2004 geen ontheffing meer te worden gevraagd.

Voor soorten met een gemiddeld beschermingsniveau (tabel 2) kan een ontheffing worden verleend, als er sprake is van een in het maatschappelijke verkeer gebruikelijke activiteit. In dit geval moet worden aangetoond dat er geen redelijk alternatief voor de ingreep bestaat en dat de schade wordt gecompenseerd. Kennis van de locaties en het aantal, waarin de soort voorkomt, is hierbij noodzakelijk.

Voor de zwaar beschermde soorten (tabel 3) kan slechts ontheffing worden verleend in geval van een activiteit van groot maatschappelijk belang. De voorwaarden van afwezigheid van een redelijk alternatief en compensatie van alle schade gelden ook hier. Locaties en aantallen moeten bekend zijn.

De bescherming van deze soorten is aangemerkt als van belang voor de gehele Europese Unie. Deze soorten moeten daarom strikt worden beschermd. De precieze indeling van alle 946 beschermde soorten over deze drie categorieën is op grond van de concept-AMvB alleen voor de licht beschermde soorten en de bedreigde soorten redelijk zeker. In 2009 is de wet nogmaals aangepast en is hierbij ter verduidelijking een stroomschema aangereikt ter verduidelijking (volgende pagina).

*Gedragscodes voor soortenbescherming

De gedragscode heeft in de AMvB 2004 een formele status. Dit in die zin dat zij voorwaarde wordt om van bepaalde vrijstellingen gebruik te kunnen maken. Het blijft echter mogelijk ontheffingen aan te vragen. Sectoren of organisaties die besluiten een gedragscode op te stellen kunnen deze ter goedkeuring voorleggen aan de minister van EL&I. De vrijstelling geldt dan voor de categorieën

- bestendig beheer en onderhoud,
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting,

waarbij aantoonbaar is gehandeld conform een door de minister van (LNV) tegenwoordig EL&I goedgekeurde gedragscode.

Een gedragscode maakt op systematische wijze duidelijk hoe aan de voorwaarden van de vrijstelling kan worden voldaan. Belangrijke elementen hierbij zijn de begrippen 'zorgvuldig handelen' en 'significante effecten'. Uitgangspunt is, dat de gedragscode een werkwijze beschrijft waarmee overtredingen van de ge- en verboden worden vermeden. Dit voor zover dat in redelijkheid van de bedrijven en personen kan worden verwacht. Daarmee wordt aan de zorgplicht en de eis van zorgvuldig werken (artikel 2 Flora- en faunawet) invulling gegeven. Verder worden verstoringen en dergelijke die toch nog optreden, beschouwd als onvermijdelijk (ten aanzien van individuele dieren) en niet relevant voor het behoud van de gunstige staat van instandhouding van de soort (informatie AMvB 2004).

*Habitat

De Flora- en faunawet beschermt individuele exemplaren van een soort en vaste rust- en verblijfplaatsen van diersoorten. Tevens zijn de voor een goede instandhouding van een diersoort

noodzakelijke foerageergebieden en migratieroutes beschermd. Dat wordt in dit rapport ook meegewogen.

*Rode lijst

In dit rapport wordt ook aandacht geschonken aan soorten van de Rode lijst. Hierop staan Nederlandse soorten die bijzondere aandacht nodig hebben. Deze soorten worden bedreigd, zijn erg kwetsbaar of nemen sterk in aantal af. De Rode lijsten zijn voor de meeste soortengroepen officieel door het Ministerie van EL&I vastgesteld. Toch is hun juridische status op dit moment onduidelijk. Veel Rode lijstsoorten (vooral planten) worden niet door de Flora- en faunawet beschermd.

*Natuurbeschermingswet

Naast het soortenbeleid uit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn wordt ook aandacht gevraagd voor de speciale beschermingszones uit deze regelgevingen, nu samengevoegd tot Natura 2000-gebieden. Deze zijn verwerkt in de Natuurbeschermingswet 1998 die oktober 2005 in werking is getreden. De Natura 2000 gebieden zijn beschermd conform de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. Tevens horen tot de Natura 2000 gebieden alle natuurmonumenten die onder de vorige Natuurbeschermingswet vielen.

Een ruimtelijke ingreep in of een activiteit in de buurt van (externe werking) een speciale beschermingszone mag niet plaatsvinden als deze negatieve effecten heeft op de speciale beschermingszone, tenzij het gaat om dwingende redenen van zwaarwegend maatschappelijk belang. In dit geval moet worden aangetoond dat er geen redelijk alternatief bestaat en dat alle schade wordt gecompenseerd.

Ook de Ecologische hoofdstructuur uit het Structuurschema Groene Ruimte en de Provinciale Omgevingsplannen genieten deze bescherming.

De nieuwe Natuurbeschermingswet geeft regels over het beoordelen van activiteiten die negatieve gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000. Deze regels moeten gemeenten toepassen, en worden door de provincies getoetst, als zij een besluit nemen over zulke activiteiten. Voor een activiteit buiten een richtlijngebied waarvan zonder meer duidelijk is dat de activiteit geen gevolgen kan hebben voor een richtlijngebied, kan het reguliere besluitvormingsproces worden gevolgd. Let op dat in de motivering op het ontwerpbesluit voor het vaststellen van het bestemmingsplan door de gemeenteraad, alle voorgaande stappen (onderzoeken en adviezen en daaraan verbonden conclusies) goed zijn beschreven. Ook in de gevallen als de conclusie is dat het stappenplan niet verder behoeft te worden doorlopen. Het gevaar bestaat anders dat de rechter oordeelt dat het besluit niet voldoende gemotiveerd is.

2 Gegevens flora en fauna

Voor onderzoek van het gebied is gebruikgemaakt van de soortengroepen gegevens van Natuurloket, van waarnemingen uit de soortenatlassen en internet voor zoogdieren, reptielen en amfibieën (soortenkaarten internet), vissen (ook soortenkaarten internet) en libellen. Deze zijn verwerkt in de rapporten voor de Short-golfbaan o.a. van Bureau Martens.

De gegevens van het Natuurloket zijn verzameld per kilometerhok. Dat is een vak van één bij één kilometer. De Topografische Dienst heeft deze hokken ingevoerd als rasterverdeling van de topografische kaarten van Nederland. De gegevens van de landsdekkende soortenatlassen zijn verzameld per uurhok. Dat is een vak van vijf bij vijf kilometer, ook gekoppeld aan bovengenoemde verdeling.

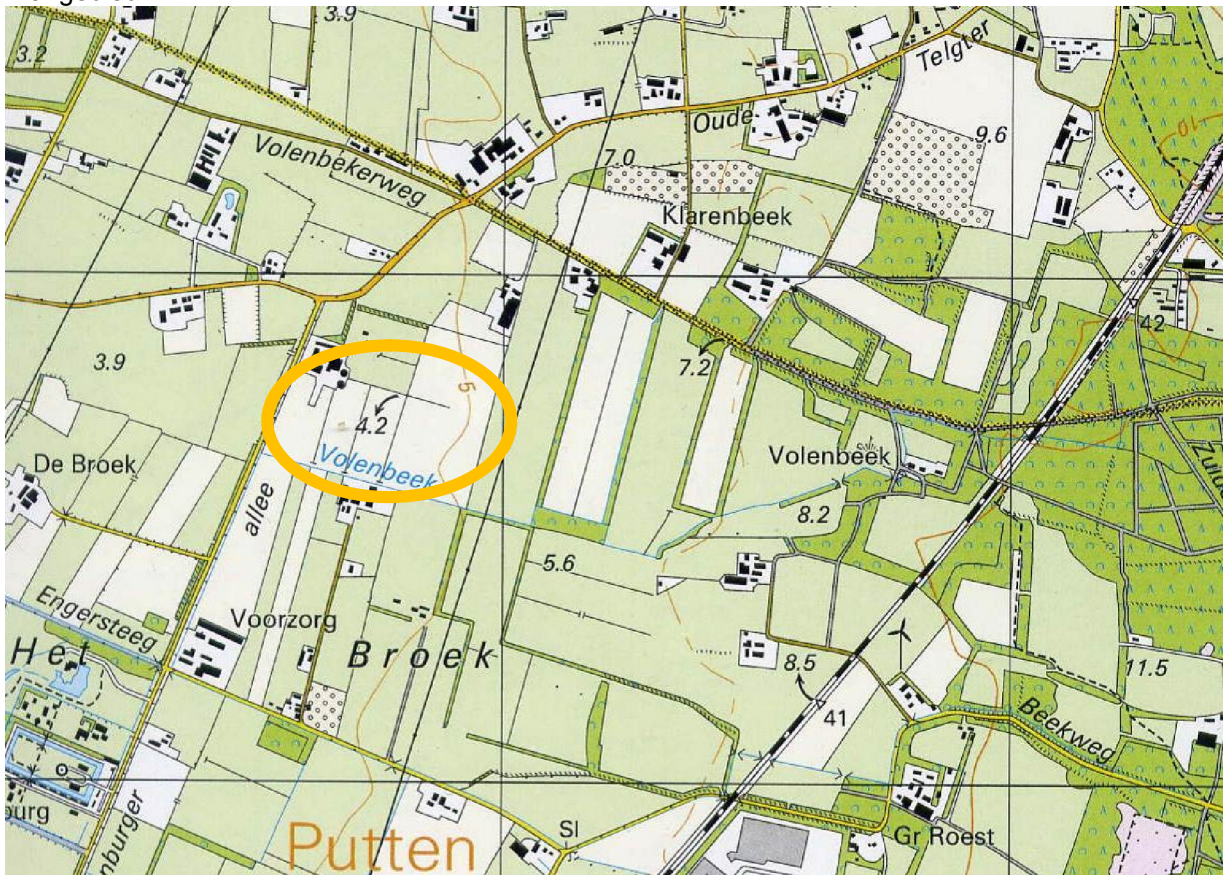
Het project ligt grotendeels in km-hok 167- 476 en een klein stukje in 168-476 en uurhok 26-56.

Gegevens die staan geregistreerd per kilometerhok of per uurhok zijn niet in alle gevallen met voldoende zekerheid tot het te onderzoeken plangebied te herleiden. Bovendien geven de meeste atlassen geen volledig beeld van de voorkomende soorten en zijn de gegevens vaak gedateerd.

Met behulp van de kennis over leefgebieden van soorten, de indruk die van het plangebied is verkregen is van alle groepen een compleet beeld ontstaan over het voorkomen van de soorten in het gebied.

Het gebied is op 29 augustus 2011 bezocht om een indruk te krijgen van het gebied, de vaatplanten te inventariseren en de km-hok en uurhok gegevens in plaatselijk perspectief te zetten.

Plangebied

3 Kenschets gebied

3.1 Beschrijving van het gebied

Het plangebied ligt op de noordwest flank van de Veluwe. De bodem bestaat uit goed doorlatende zanden en de kweldruk is hier hoog. Langs de zuidkant van het plangebied loopt de Volenbeek. Dit oorspronkelijke landbouwbedrijf is in de afgelopen jaren reeds voor een groot deel ingericht volgens de plannen uit 2004. In 2005 heeft het de NSW-status verworven op grond van de ingediende plannen. De waterhuishouding is in goede samenwerking met het waterschap aangepast en het meeste grondverzet is reeds uitgevoerd. De nieuwe beplanting varieert in leeftijd doordat de aanleg in fasen is uitgevoerd.

3.2 Beschrijving van de plannen

Het is de bedoeling het totale landgoedplan uit te voeren compleet met huis binnen de gracht, watermolen en een aantal nog niet geheel uitgewerkte gebouwen. De boerderij met erf behoort niet tot het plangebied.

4 Natuurwaarden

4.1 Gebiedsbescherming

In de directe omgeving van de planlocatie liggen geen Natura 2000 gebieden. De Natura 2000 gebieden Veluwe en Randmeer liggen op ruime afstand. Daarom is het niet nodig voor dit plan een ontheffing van de natuurbeschermingswet aan te vragen.

Het gehele plangebied ligt in (de zoekzone van) de verbindingzone (EHS) langs de Volenbeek. Deze verbindingzone wordt door de landgoedplannen ruimschoots ingevuld.

Gegevens

De gegevens zijn verzameld bij het veldbezoek op 29 augustus 2011.

Inventarisatie

Door de graafwerkzaamheden komt op een aantal lagere plaatsen de kwel duidelijk naar voren wat blijkt uit een kwelindicator als veldrus die daar massaal staat. Ook zeldzamere kwelsoorten kunnen hier verwacht worden. De langzaam aflopende oevers van de vijvers zijn hier een zeer geschikt milieu voor. Plaatselijk komt de kwelvegetatie ook voor waar graaf en ophoogwerkzaamheden nog niet zijn afgerond. Het lijkt verstandig deze werkzaamheden hier voort te zetten voor beschermde planten gaan optreden.

Effecten

De huidige vegetatie zal zeker vooruitgaan bij het nieuwe beheer. Nu zijn nog geen beschermde planten aanwezig. De ingrepen worden als positief beoordeeld voor de flora.

Fauna

4.3.1 Zoogdieren - Overige

Gegevens

Gebruik is gemaakt van de gegevens uit de landelijke zoogdierenatlas. Voor de atlas is de verspreiding van zoogdieren in kaart gebracht op basis van uurhokken in de periode 1970-1988.

Deze gegevens zijn wat verouderd, maar nog redelijk bruikbaar voor de beoordeling van dit gebied.

Inventarisatie

Volgens de atlas zijn 20 soorten zoogdieren in het uurhok van het gebied waargenomen. Daaronder zitten soorten als das, eekhoorn en steenmarter die hier nog niet voorkomen.

De voorkomende soorten, egel, muizensoorten, kleine marterachtigen, mol, ree en haas zullen indien aanwezig bij de aanleg gestoord worden maar de stand van de soorten in dit gebied zal na de werkzaamheden verbeteren.

Effecten

Alle aanwezige soorten worden bevorderd door de plannen en nieuwe soorten worden verwacht. Geen van deze soorten wordt is zijn voortbestaan bedreigd.

4.3.2 Zoogdieren - vleermuizen

Gegevens

De gebruikte gegevens zijn afkomstig uit de vleermuisatlas. Deze atlas geeft de verspreiding van vleermuissoorten op uurhok niveau weer. De gegevens zijn afkomstig van de periode 1985-1994. Deze gegevens zijn wat verouderd, maar nog redelijk bruikbaar voor de beoordeling van dit gebied.

Inventarisatie

In het uurhok rond het plangebied zijn volgens de atlas 7 soorten waargenomen. Dit zijn gewone- en ruige-dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootvleermuis, meervleermuis en watervleermuis. Door de aanleg van lanen en bossages wordt het gebied veel geschikter als foeragegebied voor vleermuizen.

Effecten

Er kunnen nu nog geen vleermuizen verblijven maar met de groei van de beplanting zijn die zeker te verwachten. Ook de te vestigen gebouwen kunnen positief bijdragen door het aanbrengen van verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen. Het plangebied wint aan waarde voor vleermuizen door aanleg van lanen en bossages als verbindingswegen en foeragegebied.

4.5 Vogels

Inventarisatie

Er zijn geen externe gegevens gebruikt.

Gegevens

In het broedseizoen mag volgens de wet geen enkele vogelsoort gestoord worden dus mag dan alleen met het werk begonnen worden als aangetoond wordt dat er geen vogels broeden. Het broedseizoen wordt gerekend van 15 maart tot 15 juli.

Het plangebied was weinig geschikt voor vogels voor de aanleg van het landgoed. Dit is reeds sterk verbeterd en zal met het ouder worden van de beplanting nog verder verbeteren. Van foerageergebied voor enkele soorten na de oogst is het veranderd in een gevarieerd gebied met mogelijkheden voor water- en oevervogels, soorten van struweel en bossages, soorten van vochtige graslanden en roofvogels.

Effecten

Door de aanleg wordt de vogelbevolking sterk uitgebreid zowel kwalitatief als kwantitatief.

4.6 Amfibieën en reptielen

Gegevens

De gegevens van amfibieën en reptielen zijn afkomstig van verspreidingskaarten van RAVON op Internet. Hierop is de verspreiding per uurhok aangegeven voor de periode 2001-2009. Deze zijn redelijk recent en vrij wisselend in hun volledigheid.

Inventarisatie

In het uurhok zijn de amfibieën bruine kikker, bastaardkikker, kleine watersalamander, kamsalamander en gewone pad waargenomen. Gezien het oorspronkelijke gebrek aan water in het gebied zullen hier toen weinig amfibieën zijn voorgekomen. Door de aanleg van sloten en waterpartijen zijn de mogelijkheden sterk toegenomen zodat in de toekomst ook de kamsalamander hier te verwachten is. De rugstreeppad is ook in de ruime omgeving niet gevonden zodat hier geen rekening mee gehouden hoeft te worden.

Als reptielen zijn in dit uurhok waargenomen hazelworm en zandhagedis. In het agrarisch gebied zijn deze soorten niet te verwachten en hierdoor zullen ze het nieuwe landgoed ook niet snel weten te bereiken.

Effecten

Alle mogelijk aanwezige soorten worden niet bedreigd in hun voortbestaan waarvoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. De ingrepen zijn positief voor het voorkomen van amfibieën.

4.7 Vissen

Gegevens

De gegevens van amfibieën en reptielen zijn afkomstig van verspreidingskaarten van RAVON op Internet. Hierop is de verspreiding per uurhok aangegeven voor de periode 2001-2009. Deze zijn redelijk recent en vrij wisselend in hun volledigheid.

Inventarisatie

De Volenbeek ligt aan de zuidgrens van het plangebied. In de plannen wordt deze beek over het landgoed geleid en ter plaatse van de te bouwen watermolen maakt het water een flinke val. Hierdoor kunnen vissen langs dat tracé de beek niet meer opzwellen. Het is daarom van essentieel belang dat de oorspronkelijke Volenbeek in stand blijft en een deel van het jaar watervoerend is om zo een route voor trekvis te bieden.

In het uurhok komen meerdere beschermde soorten voor die ook in kleine beken verblijven zoals bierpje bittervoorn en kleine modderkruiper. Daarnaast kunnen zich nog andere soorten vestigen.

Effecten

Het huidige plan voorziet in een overloop naar de Volenbeek. Deze moet van voldoende omvang zijn om trekkende beekvissen te faciliteren. Door de aanleg van meer water wordt de visstand van andere vissoorten bevorderd.

4.8 Insecten

Door de voorgestelde biotoop verbeteringen zal het plangebied veel geschikter worden voor insecten. Nu worden geen bedreigde soorten verwacht.

4.9 Overige

De aanwezigheid van de beschermde Rivierkreeft, Wijngaardslak en Bataafse stroommossel in het plangebied kan worden uitgesloten.

5 Conclusie

5.1 Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt niet in beschermingszone van een Natura 2000 gebied. Er is ook geen sprake van externe werking gezien de afstand tot dergelijke gebieden en de aard van de ingreep. Er is dus geen ontheffing van de natuurbeschermingswet 1998 nodig. De EHS wordt door de aanleg van het landgoed voor dit tracé volledig vormgegeven.

5.2 Soortbescherming

Het plan tot aanleg van een landgoed geeft een grote verbetering voor vele soorten planten en dieren. De flora en fauna wordt hierdoor niet bedreigd als ook de optrekbaarheid van de Volenbeek voor vis wordt gehandhaafd.

5.2.1 Niet bedreigde diersoorten

Er zijn geen floristische waarden in het plangebied waarvoor ontheffing moet worden aangevraagd.

De plannen bedreigen de in het gebied voorkomende insecten, amfibieën en zoogdieren niet.

Er komen geen reptielen voor.

De voorkomende vissen worden nu enigszins bedreigd maar dit is goed bij te stellen

5.2.2 Vogels

Alle vogelsoorten zijn beschermd op basis van de Flora en faunawet. Daarmee is in principe iedere ontwikkeling moeilijk te realiseren. Toch zal ontwikkeling mogelijk moeten blijven. Er zal dus een goede afweging over de gevolgen moeten worden gemaakt.

Werkzaamheden in het terrein betekent tijdelijke verandering van het leefgebied van de voorkomende vogelsoorten. Dit zal geen relevante gevolgen hebben voor het voortbestaan van de vogelsoorten of -populaties. De werkzaamheden mogen alleen in het broedseizoen begonnen worden als is aangetoond dat er geen vogels broeden.

5.2.3 Nader onderzoek

Er hoeft geen nader onderzoek te gebeuren.

6 Bronnen

6.1 Veldwerk

Het gebied is 29 augustus 2011, na de middag, bezocht door ir. G. Nijland om een indruk te krijgen van het terrein. Het was wisselend bewolkt weer met enige wind. Temperatuur cca.15°C.

6.2 Media

- www.ravon.nl informatie over (verspreiding) van herpetofauna en vissen

6.3 Literatuur

- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7, Nationaal natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht 1992;
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden en A. van Diepenbeek, Zoogdieren van West-Europa, Stichting Uitgeverij KNNV en Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht 1994;
- Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers, Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij KNNV Utrecht 1997;
- Meijden, R. van der, Heukels' Flora van Nederland, 23^e druk, Wolters-Noordhoff Groningen 2005;
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002, De Nederlandse libellen (Odonata) – Nederlandse fauna 4, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden;
- Nie, dr. H. de, Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen, Media Publishing en Stichting Atlas Verspreiding, Doetinchem 1993;
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002, Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000 – Nederlandse fauna 5, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden;
- Westhoff, dr. V., drs. A.J. den Held, Plantengemeenschappen in Nederland,